

Erkių platinamos ligos pavoingos ir klastingos

SVEIKAS SAULĖS MIESTAS

Kartu su šiluma iš žiemos miego bunda ir pavojingas ligas platinantys voragyviai – erkės. Erkės būna aktyvios, kai vidutinė paros temperatūra siekia 5–7 °C laipsnius šilumos. Erkės paprastai būna aktyvios nuo kovo iki lapkričio, tačiau erkių sezonas kiekvienais metais gali skirtis priklausomai nuo klimato. Erkių galime sutikti tiek Lietuvoje, tiek visoje Europoje. Jos gyvena siurbdamos kraują iš gyvūnų ir žmonių. Erkių gausu miškuose, parkuose, soduose, aukštoje žolėje.

1 pav. Keturios erkės stadijos. Iš kairės į dešinę: patelė, patinas, nimfa ir lerva. Juodas brūkšnytas apačioje – 1 cm ilgio.

Erkių sukeltos ligos pavojingos ir klastingos.

Erkinis encefalitas ir Laimo boreliozė yra dažnos erkių platinamos ligos Lietuvoje. Šiomis ligomis užsikrėtusių erkių galime sutikti šalies regionuose. Pačios erkės nesukelia ligų, tačiau jei erkė yra užsikrėtusi virusu ar bakterija, tai patogenas gali būti perneštas per erkės įkandimą ir sukelti žmonių ligas.

Erkinio encefalito prevencija!

Efektyvi priemonė, galinti padėti išvengti erkinio encefalito, yra skiepai - Erkinio encefalito vakcina, kurios patikimumas iki 98 proc.! Vaikus šia vakcina galima skiepyti nuo 1 metų. Kasmet Lietuvoje miršta 1-3 asmenys. Užsikrėtus erkiniu encefalitu nėra specifinio gydymo.

Erkinis encefalitas yra centrinės nervų sistemos liga, kurią sukelia erkinio encefalito virusas. Žmogus pirmuosius ligos simptomus dažniausiai pajaučia po 7–14 d. Inkubacinis periodas (nuo erkės įkandimo iki pirmųjų simptomų atsiradimo) gali trukti iki 30 dienų. Ligos požymiai panašūs į gripo: pakilusi temperatūra, galvos ir raumenų skausmai, silpnumas, šaltkrėtis, pykinimas, kartais viduriavimas. Negalavimai paprastai vargina tik apie savaitę, o tada jie išnyksta. Tiems, kurių organizmo gynyba sušlubuoja, prasideda antroji ligos fazė – smegenų dangalų ar netgi smegenų uždegimas, kuris ypač pavojingas ar net mirtinas. Dauguma pacientų, sergančių erkiniu encefalitu, pasveiksta, tačiau iki trečdalis suserga ilgalaikėmis ligos komplikacijomis, gali ištikti net paralyžius.

Užkręsti pieniniai gyvūnai gali išsiskirti erkinio encefalito virusą. Fiksuojami erkinio encefalito perdavimo per užkręstą pieną atvejai, o tai yra viena iš priežasčių, kodėl nereikėtų vartoti nepasterizuoto pieno ar pieno produkto.

Erkių platinamos ligos pavoingos ir klastingos

SVEIKAS SAULĖS MIESTAS

Laimo liga - ne virusinė, nuo jos nėra skiepų. Inkubacinis periodas paprastai trunka nuo 8 iki 30 dienų. Būdingiausias požymis – po 7-14 dienų atsirandanti odoje (erkės įsisiurbimo vietoje) viena ar net kelios raudonos arba elipsės formos ryškiais kraštais dėmės. Jų vietoje oda gali būti jautri, ją palietus jaučiama šiluma. Per kelias dienas paraudimas gali išplisti iki 5 cm diametro ir daugiau. Vėliau šis paraudimas gali pranykti, bet liga progresuoja toliau. Gali prasidėti kiti požymiai: galvos skausmai, ankstyvas nuovargis, nerimas. Vėlesnėse ligos stadijose – gali pasireikšti nervų sistemos pažeidimų, sąnarių, raumenų, akių, širdies pažeidimų. Negydoma Laimo liga gali tapti lėtine, vis labiau pažeisdama smegenis, nervus, širdį, sąnarius.

Būnant gamtoje reikėtų vengti pamiškių ir aukštų žolių pievų, o jei tai neišvengiama, reikėtų apsivilkti šviesiais drabužiais ilgomis rankovėmis, kurių rankogaliai gerai priglustų prie riešo, kelnių apačia taip pat turėtų būti gerai prigludusi prie kūno.

Galvą patartina apsirišti skarele arba užsidėti gerai priglundančią kepurę, gobtuvą. Drabužius geriausia apdoroti cheminiais repelentais, skirtais atbaidyti erkes. Grįžus būtina nedelsiant apžiūrėti visą kūną, ypač paausius, kaklą, pažastis, kirkšnis, kojų ar rankų linkius, kadangi erkės dažniausiai įsisiurbia šiose vietose. Taip pat patartina nusiprausti po dušu ir persirengti kitais rūbais, o vilkėtus drabužius iš karto išskalbti ar pakabinti saulėje vietoje, nes sausame ore erkės išgyvena trumpai.

Erkė įsisiurbė - svarbūs žingsniai. Jeigu aptikote įsisiurbusią erkę, ją reikėtų pašalinti kuo skubiau, mat taip sumažinama galimybė ligos sukėlėjams iš erkės patekti į žmogaus organizmą. Labai svarbu tai daryti tinkamai. Jokiu būdu negalima įsisiurbusios erkės tepti dezinfekantais, riebalais ar ją erzinti kitais būdais - kiekvienas erkei tenkantis dirgiklis gali suintensyvinti ligos sukėlėjų perdavimą į įkandimo vietą.

Nepamirškite!

Erkių į namus parnešti gali jūsų augintiniai!

Literatūra:

<https://nvsc.lrv.lt/lt/naujienos/netrukus-prasides-erkiu-aktyvumo-sezonas-ka-reikia-zinoti/>

<https://nvsc.lrv.lt/lt/dazniausiai-uzduodami-klausimai-7/uzkreciamuju-ligu-valdymo-klausimai/gyventojams-1/dazniausiai-uzduodami-klausimai-apie-uzkreciamasias-ligas/erkes-ir-erkiu-platinamos-ligos/>

<https://www.ecdc.europa.eu/en/tick-borne-encephalitis/facts/key-messages>

<https://academic.oup.com/cid/article/32/6/897/306927>

Parengė visuomenės sveikatos specialistė Dainora Petkutė-Damašauskienė el.p.: dainora.damasauskiene@sveikatos-biuras.lt